

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 73/2010-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. februára 2010 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. J. J., maloletej A. J. a maloletej P. J., zastúpených zákonnou zástupkyňou JUDr. J. J., T., všetkých právne zastúpených advokátom Mgr. M. B., T., vo veci namietaného porušenia ich základných práv na zachovanie ľudskej dôstojnosti podľa čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 19 Dohovoru o právach dieťaťa, základných práv na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práva na zákaz neľudského a ponižujúceho zaobchádzania podľa čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práva na rešpektovanie ich súkromného života podľa čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na účinný opravný prostriedok podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupmi a uzneseniami Úradu justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru Trenčín sp. zn. ČVS: ORP-977/OEK-TN-2008 z 27. augusta 2008 o pribratí znalca, Úradu justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru Prievidza, Okresnej prokuratúry Trenčín a Okresnej prokuratúry Trnava, Krajskej prokuratúry v Trenčíne, Krajskej prokuratúry v Trnave a Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, uzneseniami Okresného súdu Trenčín sp. zn. 0 Tp 917/2008 z 18. septembra 2008 a sp. zn. 0 Tp 919/2008 z 19. septembra 2008, uzneseniami Krajského súdu v Trnave sp. zn. 5 Tpo/19/2009 z 21. apríla 2009 a sp. zn. 3

Tpo 10/2009 z 21. mája 2009, ako aj uzneseniami Okresného súdu Prievidza sp. zn. 0 Tp 169/2009 z 23. novembra 2009 a sp. zn. 0 Tp 171/2009 z 1. decembra 2009, ktorými bol maloletým sťažovateľkám ustanovený opatrovník, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. J. J., maloletej A. J. a maloletej P. J. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. januára 2010 doručená sťažnosť JUDr. J. J., maloletej A. J. a maloletej P. J. (ďalej len „sťažovateľky“ alebo aj „sťažovateľka“ a „maloleté sťažovateľky“), ktorou namietajú porušenie svojich základných práv na zachovanie ľudskej dôstojnosti podľa čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 19 Dohovoru o právach dieťaťa (ďalej len „dohovor o právach dieťaťa“), základných práv na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na zákaz neľudského a ponižujúceho zaobchádzania podľa čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva na rešpektovanie ich súkromného života podľa čl. 8 dohovoru, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na účinný opravný prostriedok podľa čl. 13 dohovoru postupmi a uzneseniami Úradu justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru Trenčín (ďalej len „okresné riaditeľstvo“) sp. zn. ČVS: ORP-977/0EK-TN-2008 z 27. augusta 2008 o pribratí znalca a Úradu justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru Prievidza, Okresnej prokuratúry Trenčín a Okresnej prokuratúry Trnava (ďalej aj „okresná prokuratúra“), Krajskej prokuratúry v Trenčíne a Krajskej prokuratúry v Trnave (ďalej len „krajská prokuratúra“), Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“), ktoré konali o jej trestnom oznámení nezákonne a so zbytočnými prietahmi, uznesením Okresného súdu

Trenčín (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 0 Tp 917/2008 z 18. septembra 2008 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej aj „krajský súd“) sp. zn. 5 Tpo/19/2009 z 21. apríla 2009 a uznesením okresného súdu sp. zn. 0 Tp 919/2008 z 19. septembra 2008 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 3 Tpo 10/2009 z 21. mája 2009, ako aj uzneseniami Okresného súdu Prievidza sp. zn. 0 Tp 169/2009 z 23. novembra 2009 a sp. zn. 0 Tp 171/2009 z 1. decembra 2009, ktorými bol maloletým sťažovateľkám ustanovený opatrovník.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka ako zákonná zástupkyňa maloletých ako oznamovateľka 26. júna 2008 podala na okresnom riaditeľstve trestné oznámenia pre „*podozrenie zo spáchania zločinu týrania blízkej osoby*“, resp. „*pre podozrenie zo spáchania prečinu ohrozovania mravnej výchovy mládeže*“, na otca maloletých sťažovateľiek.

Okresné riaditeľstvo podaním z 23. júla 2008 oznámilo sťažovateľke skutočnosť, že vo veci jej trestného oznámenia bolo začaté trestné stíhanie pre zločin týrania blízkej a zverenej osoby. Sťažovateľka bola následne 11. augusta 2008 vypočutá, o čom bola spísaná zápisnica, súčasne vyšetrovateľke okresného riaditeľstva predložila znalecký posudok znalkyne z odboru psychológie.

Uznesením z 27. augusta 2008 okresné riaditeľstvo pribralo do konania ďalšieho znalca z tohto odboru. Právny zástupca sťažovateľky podal 5. septembra 2008 sťažnosť proti pribratiu nového znalca do konania a vzniesol aj námietku zaujatosti proti vyšetrovateľke okresného riaditeľstva.

Dňa 4. septembra 2008 podala sťažovateľka žiadosť o preskúmanie postupu vyšetrovateľky okresnej prokuratúre a návrh na pridelenie veci inému vyšetrovateľovi, ktorá jej podaním zo 16. septembra 2008 oznámila, že nie je dôvod na postúpenie veci inému vyšetrovateľovi, pretože vyšetrovateľka „*vykonáva procesné úkony plynule a v súlade s Trestným poriadkom. V jej postupe nebolo zistené porušenie Vašich zákonných práv.*“. Súčasne jej uznesením zo 17. septembra 2009 oznámila, že zamietla jej sťažnosť proti

uznesení vyšetrovateľky z 27. augusta 2008, ktorým bol pribratý ďalší znalec z odboru psychológie.

Okresný súd uzneseniami z 18. a 19. septembra 2008 ustanovil maloletým sťažovateľkám za opatrovníka Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Trenčíne, odbor sociálnych vecí (ďalej len „úrad práce“), z dôvodu „kolízie záujmov“ medzi „zákonnými zástupcami“ a poškodenými (maloletými sťažovateľkami).

Uznesením z 10. septembra 2008 okresné riaditeľstvo nevyhlásilo vyšetrovateľku z vykonávania úkonov trestného konania. Proti tomuto uznesení podal právny zástupca sťažovateľky v prvom rade sťažnosť 22. septembra 2008, ktorá bola zamietnutá uznesením okresného riaditeľstva z 2. októbra 2008. Dňa 26. septembra 2008 jej právny zástupca žiadal krajskú prokuratúru o preskúmanie postupu okresnej prokuratúry a vzniesol námietku zaujatosti proti dozorujúcej prokurátorke.

Dňa 20. októbra 2008 krajská prokuratúra oznámila sťažovateľke (napriek tomu, že v konaní zatiaľ nemá procesné postavenie poškodenej), že postup okresnej prokuratúry bol v súlade s Trestným poriadkom a súčasne na základe vznesenej námietky zaujatosti samostatným uznesením z toho istého dňa odňala trestnú vec okresnej prokuratúre a prikázala ju Okresnej prokuratúre Prievidza.

Dňa 27. októbra 2008 právny zástupca sťažovateľky podal generálnej prokuratúre „návrh na zrušenie právoplatného rozhodnutia podľa § 363 ods. 1 Tr. poriadku“.

Podaním zo 4. decembra 2008 generálna prokuratúra právnomu zástupcovi oznámila, že jeho podania z 26. septembra a 27. októbra 2008 odložila ako neopodstatnené.

Uznesením z 10. januára 2009 sp. zn. 2 Pv 1325/08 Okresná prokuratúra Trnava zrušila uznesenie vyšetrovateľky okresného riaditeľstva z 27. augusta 2008, ktorým pribrala do konania nového znalca.

Dňa 13. januára 2009 podala sťažovateľka na Krajskej prokuratúre v Trnave „*Oznámenie ďalších skutočností, doloženie dôkazov a opätovný návrh na doplnenie vyšetrovania*“.

Podaniami z 23. januára 2009 právny zástupca požiadal okresný súd o doručenie uznesení okresného súdu z 18. a 19. septembra 2009, pretože sťažovateľke ako zákonnej zástupkyňi poškodených maloletých neboli dosiaľ doručené.

Podaním z 29. januára 2009 Okresná prokuratúra Trnava sťažovateľke oznámila, že nezistila žiadne porušenia zákona, až na to, že sa stotožnila s jej názorom, že nemal byť do konania pribratý nový znalec, toto uznesenie z 27. augusta 2008 aj zrušila.

Podaním z 12. februára 2009 Úrad justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru Prievidza sťažovateľke oznámilo, že 4. februára 2009 bolo začaté trestné stíhanie pre prečin ohrozovania mravnej výchovy mládeže.

Dňa 11. februára 2009 podala proti uzneseniam okresného súdu z 18. a 19. septembra 2009 o ustanovení opatrovníkov maloletým sťažovateľkám sťažnosti.

Generálna prokuratúra po preskúmaní uznesenia Okresnej prokuratúry Trnava z dôvodu porušenia zákona (Trestného poriadku) zrušila uznesením z 13. marca 2009 sp. zn. XV/2 Pz 24/09 jej uznesenie z 10. januára 2009 a uznesenie okresného riaditeľstva z 9. februára 2009, čím pôvodné uznesenie o pribratí nového znalca z 27. augusta 2008 zostalo v platnosti.

Dňa 11. mája 2009 podala sťažovateľka sťažnosť na konanie úradu práce (ako opatrovníka) Ústrediu práce, sociálnych vecí a rodiny v Bratislave a vniesla námietku zaujatosti proti nemu.

Uznesením sp. zn. 3 Tpo 10/2009 Krajský súd v Trnave zamietol sťažnosť sťažovateľky proti uzneseniu okresného súdu z 19. septembra 2008 sp. zn. 0 Tp 919/2008.

Podaním z 3. júna 2009 sťažovateľka žiadala Okresné riaditeľstvo Policajného zboru Prievidza, aby „*bolo dôsledne akceptované moje procesné postavenie poškodenej*“, a 3. júna 2009 podala na okresnom riaditeľstve „*podnet na rozhodnutie o vylúčení znalca*“, na ktorý jej 17. júla 2009 odpovedala Krajská prokuratúra v Trnave. Sťažovateľka podala na okresnom riaditeľstve a krajskej prokuratúre 23. júla 2009 „*opätovný návrh na doplnenie dokazovania, doloženie ďalšieho znaleckého posudku*“ .

Dňa 11. augusta 2009 podala na „*Prezídium Policajného zboru, úrade boja proti korupcii v Nitre podnet na začatie trestného stíhania*“ (ďalej len „*prezídium Policajného zboru*“) a 25. augusta 2009 na generálnej prokuratúre „*Podnet na preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutí v trestnej veci týrania blízkej a zverenej osoby a v trestnej veci ohrozovania mravnej výchovy mládeže, veci vedených t. č. na Okresnom riaditeľstve PZ, Úrade justičnej a kriminálnej polície Prievidza pod ČVS: ORP-23/OVK-PD-2009, dozorujúcou prokuratúrou vo veci je t. č. Krajská prokuratúra v Trnave*“ a 3. septembra 2009 doplnenie tohto podnetu.

Generálna prokuratúra podaním č. k. IV/1 GPt 528/08-32 z 23. októbra 2009 jej podania vyhodnotila ako opakovaný podnet a v odpovedi uznala jej podnet ako čiastočne dôvodný, pričom uviedla, že prijme „*príslušné opatrenia vo vzťahu k prokuratúre na zabezpečenie ďalšieho postupu v záujme odstránenia akýchkoľvek pochybností o nezaujatosti a zákonnosti konania orgánmi činným v trestnom konaní*“.

Krajská prokuratúra v Trnave podaniami z 3. novembra 2009 navrhla sudcovi pre prípravné konanie Okresného súdu Prievidza, aby ustanovil za opatrovníka maloletým sťažovateľkám v ich trestnej veci kolízneho opatrovníka, ktorému Okresný súd Prievidza vyhovel uzneseniami sp. zn. 0 Tp 169/2008 z 23. novembra 2009 a sp. zn. 0 Tp 171/2008 z 1. decembra 2009.

Proti citovaným uzneseniam podal 9. decembra 2009 a 15. decembra 2009 právny zástupca sťažovateľky sťažnosti na Okresnom súde Prievidza.

Sťažovateľky v sťažnosti v závere žiadajú ústavný súd, aby po preskúmaní veci rozhodol týmto nálezom:

„1. nedodržaním postupu podľa § 197, 198 alebo 199 Trestného poriadku, Okresným riaditeľstvom Policajného zboru a Úradu justičnej a kriminálnej polície Trenčín a Prievidza pre trestný čin sexuálneho zneužívania mal. A. J., voči podozrivému JUDr. A. J., bolo porušené právo sťažovateľiek v 1. a 2. rade na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1, Dohovoru a čl. 3 a 8 Dohovoru (zákaz neľudského a ponižujúceho zaobchádzania a právo na rešpektovanie súkromného života).

2. zrušil nezákonné uznesenie č. k. 0 TP/917/2008-3 zo dňa 18. 9. 2008 v spojení s uznesením č. k. 5 Tpo/19/2009-42 zo dňa 21. 4. 2009 a uznesenie 0 Tp/919/2008-3 zo dňa 19. 9. 2008 v spojení s uznesením č. k. 3 Tpo 10/2009-46 zo dňa 21. 5. 2009, a taktiež uznesenie 0 Tp 171/2009-4 zo dňa 1. 12. 2009 a uznesenie 0 Tp 169/2009-4 zo dňa 23. 11. 2009 o ustanovení opatrovníkov mal. deťom P. a A. J. a zároveň, že ustanovením nezákonných opatrovníkov mal. deťom bola sťažovateľke v 1. rade odňatá faktická možnosť konať pred súdom, uplatňovať práva v mene svojich maloletých detí a tým jej bolo porušené právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 Ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

3. inými úkonmi dozorujúcej prokurátorky, konkrétne odôvodnením uznesenia 1 KPt 1245/2008-15 zo dňa 20. 10. 2008, a následným odmietnutím poskytovať ďalšie informácie v trestnom konaní vedenom v súčasnosti pod ČVS: ORP-23/OVK-PD-2009, keď došlo k sťažovateľkinmu odňatiu postavenia poškodenej, došlo k porušeniu práva na súdnu a inú právnu ochranu a práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 46 Ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru v podobe porušenia princípu kontradiktórnosti, porušenia zásady rovnosti zbraní a právo byť informovaný o svojej veci.

4. zrušuje uznesenie č. k. ČVS: ORP 977/OEK-TN-2008 zo dňa 27. 8. 2008 o pribratí znalca z dôvodu porušenia práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti v zmysle čl. 19 ods. 1, Ústavy SR v spojení s čl. 3 Dohovoru a čl. 19 Dohovoru o právach dieťaťa.

5. Základné právo sťažovateľiek v 2. a v 3. rade na účinný opravný prostriedok podľa čl. 13 Dohovoru, bolo nezákonným rozhodnutím OP Trenčín 2 Pv 648/08-11, keď sa nevysporiadala s námietkou osoby znalca PhDr. S., porušené.

Ústavný súd prikazuje Okresnému riaditeľstvu PZ, Úradu justičnej a kriminálnej polície Prievidza vo veci konať tak, aby rešpektovalo ústavné práva a ľudské práva a základné slobody.

6. Základné právo sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy a čl. 6 Dohovoru postupom Okresných riaditeľstiev PZ, Úrad justičnej a kriminálnej polície Trenčín a Prievidza, Okresnej prokuratúry Trenčín a Trnava, Krajskej prokuratúry Trenčín a Trnava, Generálnej prokuratúry SR, Okresného súdu Trenčín a Krajského súdu v Trnave porušené bolo.

7. Ústavný súd priznáva primerané finančné zadostučinenie sťažovateľkám v 1., 2., a 3. rade, každej po 5 000 Eur, za porušenie práva na súdnu a inú právnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy, práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti podľa čl. 19 ods. 1 Ústavy v spojení s čl. 19. Dohovoru o právach dieťaťa, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru, práva na účinný opravný prostriedok podľa čl. 13 Dohovoru, práva na zákaz neľudského a ponižujúceho zaobchádzania podľa čl. 3 Dohovoru.

8. Sťažovateľke v 1., 2. a 3. rade sa priznáva náhrada trov konania.“

Súčasne žiadajú, aby pri zverejnení rozhodnutia ústavného súdu ich mená a priezviská boli nahradené iniciálkami.

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený konať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd upravených v ústave, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti

navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označili sťažovatelia, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 70/00, I. ÚS 56/03, IV. ÚS 66/02).

Predmetom sťažnosti sťažovateľiek je tvrdené porušenie ich základných práv podľa čl. 19 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 19 dohovoru o právach dieťaťa, podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 3, čl. 6 ods. 1, čl. 8 a čl. 13 dohovoru. K porušeniu sťažovateľkami označených práv malo dôjsť tým, že okresné riaditeľstvá a orgány prokuratúry Slovenskej republiky (okresné prokuratúry, krajské prokuratúry a generálna prokuratúra), ako aj všeobecné sudy pri rozhodovaní o ustanovení opatrovníkov maloletým sťažovateľkám vo veci jej oznámenia o podozrení zo spáchania trestného činu bývalým manželom voči jej deťom nekonali v súlade so zákonom (Trestným poriadkom) a so zbytočnými prieskumami.

Podľa čl. 19 ods. 1 ústavy každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom...

Podľa čl. 3 dohovoru nikoho nemožno mučiť alebo podrobovať neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obdobia a korešpondencie.

Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

Podľa čl. 19 ods. 1 dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, robia všetky potrebné zákonodarné, správne, sociálne a výchovné opatrenia na ochranu detí pred akýmkoľvek telesným alebo duševným násilím, urážaním alebo zneužívaním, včítane sexuálneho zneužívania, zanedbávaním alebo nedbanlivým zaobchádzaním, trýznením alebo vykorisťovaním počas doby, keď sú v starostlivosti jedného alebo oboch rodičov, zákonných zástupcov alebo akýchkoľvek iných osôb starajúcich sa o dieťa.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že k porušeniu označených práv jednotlivými orgánmi činnými v trestnom konaní a všeobecnými súdmi malo dôjsť a dochádzať od 11. augusta 2008, keď bola sťažovateľka vypočutá, až do decembra 2009, keď boli ňou podané sťažnosti 9., resp. 15. decembra 2009 proti uzneseniam Okresného súdu Prievidza o ustanovení opatrovníka maloletým sťažovateľkám. K zásahom do ich práv malo dôjsť jednak ich nezákonnými postupmi, ale aj uzneseniami, ktoré boli týmito orgánmi vydané či pri ustanovovaní opatrovníka maloletým sťažovateľkám (všeobecnými súdmi) alebo pribratí znalca do konania (27. augusta 2008) okresným riaditeľstvom a následne oznámeniami a uzneseniami orgánov prokuratúr Slovenskej republiky. Námietky sťažovateľky smerovali k tomu, že orgány činné v trestnom konaní jej tiež nepriznali postavenie poškodenej v trestnom konaní.

Sťažovateľky tiež uvádzajú, že *„napriek predloženému znaleckému posudku, trestné stíhanie pre t. č. sexuálneho zneužívania doposiaľ nebolo začaté“* a i keď akceptujú, že na začatie trestného stíhania nie je právny nárok, avšak podľa nich nevydaním rozhodnutia dochádza k porušeniu zásady zákazu *„denegatio justitiae“*, čo je neprípustné.

Sťažovateľka tvrdí, že v ich trestnej veci je zachovaná lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu *„práve preto, že nie je možné konkretizovať dátum, kedy došlo k poslednému zásahu a kedy sa mohla o ňom dozvedieť“*. Postup orgánov činných v trestnom konaní je chaotický a zmätočný, a keďže nemieni žiť ďalej v stave právnej neistoty (v dôsledku tohto konania nie je jasné ani jej postavenie v trestnom konaní), podala ústavnému súdu sťažnosť.

1. Tú časť sťažnosti, v ktorej sťažovateľky namietali porušenie základných práv podľa čl. 19 ods. 1 ústavy, čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 3, čl. 8 a čl. 13 dohovoru, ako aj podľa čl. 19 dohovoru o právach dieťaťa v konaniach vedených pred orgánmi činnými v trestnom konaní (okresné riaditeľstvá a orgány prokuratúry) na základe oznámenia podozrenia zo spáchania trestných činov sťažovateľkou, ústavný súd odmietol ako podanú oneskorene.

Vychádzajúc z petitu sťažnosti (ktorým je ústavný súd viazaný podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde) ústavný súd konštatuje, že sťažnosť v časti, v ktorej sťažovateľky namietajú porušenie označených práv podľa ústavy, dohovoru a dohovoru o právach dieťaťa postupmi a rozhodnutiami okresného súdu sp. zn. 0 Tp 917/2008 z 18. septembra 2008 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 5 Tpo/19/2009 z 21. apríla 2009 a sp. zn. 0 Tp 919/2008 z 19. septembra 2008 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 3 Tpo 10/2009 z 21. mája 2009, je podaná oneskorene.

Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

Ústavný súd pripomína, že sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nemožno považovať za časovo neobmedzený právny prostriedok ochrany základných práv alebo slobôd (napr. I. ÚS 33/02, II. ÚS 29/02, III. ÚS 55/02, IV. ÚS 20/02). Jednou zo zákonných podmienok prijatia sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu do základných práv alebo slobôd sťažovateľa.

Ako vyplýva zo sťažnosti, sťažovateľky sa dozvedeli o rozhodnutiach okresného súdu z 18. a 19. septembra 2009 vo februári 2009, keď sťažovateľka podala sťažnosti proti namietaným rozhodnutiam všeobecných súdov na odvolacom súde.

Krajský súd rozhodol o sťažnostiach sťažovateľky 21. apríla a 21. mája 2009 a o jeho rozhodnutiach sa nepochybné hneď dozvedela, pretože tieto následne opísala vo svojom podnete z 11. augusta 2009 adresovanom prezídiu Policajného zboru.

Sťažovateľka doručila sťažnosť ústavnému súdu až 29. januára 2010, teda zjavne po zákonom ustanovenej lehote na jej podanie.

Obdobne ústavný súd konštatuje, že sťažnosť je oneskorene podaná aj vo vzťahu k uzneseniu okresného riaditeľstva sp. zn. ČVS: ORP-977/0EK-TN-2008 z 27. augusta 2008 (o pribratí znalca do konania) a uzneseniam okresnej prokuratúry č. k. 2 Pv 648/08-11 zo 17. septembra 2008, krajskej prokuratúry sp. zn. 1 KPt 1245/2008 z 20. októbra 2008 i generálnej prokuratúry, ktoré sa zaoberali podnetmi sťažovateľky na nezákonnosť postupu vyšetrovateľky okresného riaditeľstva, pretože naposledy sa opakovaným podnetom sťažovateľky zaoberala generálna prokuratúra 23. októbra 2009, ktorá prijala opatrenia v konaní vedenom pod sp. zn. IV/1 GPt 528/08 „na zabezpečenie ďalšieho postupu v záujme odstránenia akýchkoľvek pochybností o nezáujatosti a zákonnosti konania orgánmi činnými v trestnom konaní“. Oznámenie bolo zaslané generálnou prokuratúrou sťažovateľke už 29. októbra 2009.

Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako podanú oneskorene (bez toho, aby sa zaoberal opodstatnenosťou námietok sťažovateľiek), pretože nemohol akceptovať jej názor, že dvojmesačná lehota v jej prípade je zachovaná, keďže ide o zmätočné konanie ako celok „a že nie je možné konkretizovať dátum, kedy došlo k poslednému zásahu a kedy sa mohla o ňom dozvedieť“.

2. Čo sa týka tej časti sťažnosti, ktorou sťažovateľka namieta porušenie svojich označených práv podľa čl. 19 ods. 1 ústavy, čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 3, čl. 8 a čl. 13 dohovoru, ako aj podľa čl. 19 dohovoru o právach dieťaťa uzneseniami Okresného súdu Prievidza sp. zn. 0 Tp 169/2009 z 23. novembra 2009 a sp. zn. 0 Tp 171/2009 z 1. decembra 2009, ktorými bol maloletým sťažovateľkám ustanovený opatrovník, ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv alebo slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Podstatou účinnej ochrany základných práv a slobôd občana je okrem iného aj opravný

prostriedok, ktorý má fyzická osoba alebo právnická osoba k dispozícii vo vzťahu k tomu základnému právu alebo slobode, porušenie ktorých sa namieta, a ktorý jej umožňuje odstrániť ten stav, v ktorom vidí porušenie svojho základného práva alebo slobody (I. ÚS 118/04).

Ústavný súd zistil, že v čase, keď sa sťažovateľka domáhala ochrany svojich základných práv pred citovanými uzneseniami Okresného súdu Prievidza na ústavnom súde, o jej sťažnostiach proti citovaným rozhodnutiam prvostupňového súdu ešte nerozhodol odvolací súd, ktorému ich zaslal Okresný súd Prievidza na rozhodnutie 12. januára 2010.

Vo vzťahu k rozhodnutiam Okresného súdu Prievidza ako súdu prvého stupňa sťažovateľka teda využila zákonnú možnosť a obrátila sa na odvolací súd, ktorý na základe opravného prostriedku bude vo veci konať a rozhodovať. Právo odvolacieho súdu preskúmať na základe podaných sťažností uznesenia Okresného súdu Prievidza, a poskytnúť tak ochranu sťažovateľkiným právam vylučuje právomoc ústavného súdu bezprostredne preskúmať prvostupňové rozhodnutie všeobecného súdu v ich veci.

Vzhľadom na uvedené bolo potrebné sťažnosť v tejto časti odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie (obdobne napr. m. m. IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05, III. ÚS 208/08).

Ústavný súd k tomu navyše poznamenáva, že pokiaľ sťažovateľka tvrdí, že je poškodená v trestnom konaní, nič jej nebráni, aby svoj nárok uplatnila v občianskoprávnom konaní pred všeobecným súdom, čo je okolnosť, ktorá vzhľadom na princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ods. 1 ústavy vylučuje tiež právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o uplatnených námietkach porušenia označených základných práv.

Z tohto dôvodu ústavný súd sťažnosť v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

3. Tú časť sťažnosti, v ktorej sťažovateľky namietali porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) postupmi okresného riaditeľstva, resp. orgánov prokuratúry, okresného súdu, ako aj krajského súdu, ústavný súd odmietol pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd konštatuje, že sťažnosť v tejto časti neobsahuje jasný návrh rozhodnutia vo veci samej (petit), ktorého vydania sa sťažovateľky od ústavného súdu domáhajú (§ 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde), vymedzený presne, určito a zrozumiteľne a takým spôsobom, aby mohol byť východiskom pre rozhodnutie ústavného súdu v uvedenej veci. Formulácia návrhu na rozhodnutie vo veci samej je neúplná a nezrozumiteľná, keďže neobsahuje najmä konkrétne opatrenie smerujúce k náprave porušenia ústavnosti v súlade s čl. 127 ústavy a § 56 zákona o ústavnom súde (petit neobsahuje presné označenie porušovateľov práv a označenie konaní, v ktorých došlo k porušeniu ich základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru).

Ústavný súd pripomína, že taký rozsah nedostatkov zákonom predpísaných náležitostí, aký vyplýva z podania sťažovateľky, nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom a publikovaná judikatúra, z ktorej jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (IV. ÚS 409/04, IV. ÚS 168/05, III. ÚS 194/09).

Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je povinný pri výkone advokácie dôsledne využívať všetky právne prostriedky a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína

konanie pred ústavným súdom (obdobne II. ÚS 117/05). Sťažovateľky v tejto časti sťažnosti neuviedli úplný, jasný a zrozumiteľný návrh na rozhodnutie vo veci samej (§ 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde), ktorým je ústavný súd v rámci konania o sťažnosti viazaný. V návrhu na rozhodnutie (v petite v bode 6) a tiež ani v odôvodnení ich sťažnosti na strane 11 v bode 6 nie je uvedené, v ktorom konaní okresné riaditeľstvá, okresná prokuratúra, krajská prokuratúra, generálna prokuratúra, okresný súd a krajský súd porušili ich základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. II. ÚS 265/04).

Ústavný súd preto aj so zreteľom na kvalifikované právne zastúpenie sťažovateľiek odmietol ich sťažnosť už pri jej predbežnom prerokovaní (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde) pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí. To však neznamená, že ústavný súd sa už v budúcnosti nebude môcť zaoberať prípadným porušením základného práva sťažovateľiek podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v uvedenej veci, avšak len pri splnení všetkých zákonných predpokladov a náležitostí návrhu na začatie konania pred ústavným súdom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. februára 2010